

РЕШЕНИЕ

№ 5536

гр. София, 17.05.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXI КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 19.04.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Силвия Димитрова

ЧЛЕНОВЕ: Евгения Баева

Веселина Женаварова

при участието на секретаря Елица Делчева и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **2785** по описа за **2024** година докладвано от съдия Евгения Баева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по касационните жалби на Д. О. И. от [населено място] и Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С., срещу Решение № 7953/18.12.2023 година, постановено по адм. дело № 3217/2023 година по описа на Административен съд – София-град.

Жалбоподателят Д. О. И. от [населено място] твърди, че решението в частта, с която е отхвърлен предявения срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ иск за разликата от 10 240 лева до 30 000 лева е незаконосъобразно. Твърди, че определеното обезщетение е несправедливо, като съдът не е отчел продължителността на периода, през който е допускано нарушението по чл. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС). Твърди, че съдът не се е съобразил с формираната съдебна практика по сходни случаи. Моли съда да постанови решение, с което да отмени решението в обжалваната част и вместо него да постанови друго, с което да уважи предявения иск. Претендира присъждане на направените пред инстанциите съдебно-деловодни разноски.

Жалбоподателят Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. твърди, че решението в частта, с която на ищеца е присъдена сума в размер на 10 240 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, в резултат на

допуснато нарушение по чл. 3 от ЗИНЗС е незаконосъобразно. Твърди, че първоинстанционният съд е постановил решението си при липсата на категорични доказателства за допуснато нарушение по чл. 3 от ЗИНЗС, респ. за претърпени от ищеца неимуществени вреди. Моли съда да постанови решение, с което да отмени решението, в обжалваната част и да постанови друго, с което да отхвърли иска. В условията на евентуалност прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение.

В съдебно заседание касаторът Д. О. И. не се явява, не се представлява и не изразява становище по същество. В писмен отговор от 14.02.2024 година изразява становище за неоснователност на предявената касационна жалба от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С..

В съдебно заседание касаторът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С., чрез процесуален представител, поддържа касационната си жалба и изразява становище за неоснователност на касационната жалба на Д. И.. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност на касационните жалби и предлага решението на първоинстанционния съд да бъде оставено в сила.

Съдът, за да се произнесе взе предвид следното:

Производството пред Административен съд – София-град е образувано по предявен от Д. О. И. от [населено място] срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. иск за сумата от 30 000 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в преживени физически и психически страдания, в резултат на бездействието на администрацията на Затвора-В. и Затвора-С. да му осигури нормални условия за изтърпяване на наложеното наказание „лишаване от свобода“ в периода 02.08.2013 – 20.02.2023 година. Твърдението е, че в помещенията на двата затвора е имало хлебарки и дървеници, които са го хапели и са пречили на спокойния му сън.

С Решение № 7953/18.12.2023 година, постановено по адм.д. № 3217/2023 година по описа на Административен съд – София-град, Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. е осъдена да заплати на Д. О. И. от [населено място] сумата от 10 240 лева, като иска за разликата до 30 000 лева е отхвърлен.

За да постанови този резултат съдът е приел за установено от фактическа страна, че ищецът Д. О. И. от [населено място] е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ в Затвора – С. в периода 02.08.2013 – 13.04.2018 година и в Затвора – В. в периода 13.04.2018 – 20.02.2023 година. Приел е, че ищецът е изтърпявал наказанието в неблагоприятни условия, тъй като в резултат на неефективните действия по обезпаразитяване на помещенията и в двата затвора, е имало хлебарки и дървеници. Приел е, че това е причинило на ищеца нарушения в съня, преживяване на стрес, безпокойство, негативни емоции, физически и психически дискомфорт. Приел е, че обезщетение в размер на 1,5 евро на ден е справедливо.

Касационните жалби са подадени в срока по чл. 211, ал. 1 от АПК и от надлежни страни, поради което са допустими. Наведените твърдения представляват касационни основания по чл. 209, т. 3, пр. 1 от АПК.

За да бъде уважен предявения иск, на доказване подлежат следните материалноправни предпоставки: бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което е нарушен чл. 3 от ЗИНЗС и настъпила, в резултат на

нарушението, неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното, арг. чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, в относимите редакции, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. За нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтъпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или поражат чувство на страх, незащитеност или малоценност, арг. чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС.

Разпоредбата е еманация на установените в практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) стандарти за защита на жертвите на нечовешко или унижително отношение по смисъла на чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (Конвенцията).

Относима към спора е и материалноправната разпоредба на чл. 3 от Конвенцията, която е ратифицирана от България през 1992 година и съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България е част от вътрешното право на страната и има предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които и противоречат. Според посочената разпоредба от Конвенцията, никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

Според Минималните стандарти за третиране на лишените от свобода, приети от Първия конгрес на Организацията на обединените нации по предотвратяване на престъпленията и третиране на престъпниците, проведена в Ж. в 1955 година и утвърдени от Икономическия и социален съвет с резолюции 663 С (Х.) от 31.07.1957 година и 2076 (L.) от 13.05.1977 година, които нямат задължителна сила, но спазването им е критерий за зачитане на човешките права и свободи и демократичния характер на държавите: 10. Всички помещения, от които се ползват лица, лишени от свобода, и особено помещенията, в които те спят, трябва да отговарят на всички санитарни изисквания, като следва да се обръща дължимото внимание на климатичните условия, особено на кубатурата на тези помещения, на тяхната минимална площ, осветление, отопление и проветряване.

Съобразно разпоредбата на чл. 43, ал. 2 от ЗИНЗС, всяко място за лишаване от свобода трябва да разполага с необходимите жилищни, битови и други помещения за осъществяване на поправително въздействие.

Първоинстанционният съд е установил относимите факти.

Неоснователно е оплакването на касатора Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С., че ищецът не е доказал обстоятелствата по чл. 3 от ЗИНЗС.

Безспорно установено е, от показанията на свидетелите Ц. Г. Р. от Затвора-В. и К. Д. И. от Затвора-С., че в спалните помещения на Затвора-В. и Затвора-С. е имало хлебарки и дървеници.

От разпита на свидетеля Ц. Г. Р. от Затвора-В. се установява, че в периода 2018-2023 година в помещенията в Затвора-В. е имало хлебарки и дървеници. Свидетелят сочи, че след провеждане на обезпаразитяване насекомите са били по-агресивни и са хапели настървено. Свидетелят сочи, че е виждал ухапвания от дървеници по ръцете, гърба, корема и краката на И.. Соци, че И. се е оплаквал, че не може да спи от насекомите.

От разпита на свидетеля К. Д. И. от Затвора-С. се установява, че в периода 2008–2015 година е бил в Затвора-С., а от 2021 година – в Затвора-В.. Свидетелят сочи, че в помещенията и на двата затвора има хлебарки и дървеници. Соци, че И. се е оплаквал, че е нахапан и не може да спи. Свидетелят сочи, че е виждал ухапвания от дървеници по гушата и ръцете на И., когато са били в Затвора-С.. Соци, че при срещите си на открито са обсъждали ситуацията с насекомите, И. се е оплаквал, че не може да спи от ухапванията им.

Представените доказателства за сключени договора за обезпаразитяване и протоколи за извършени обезпаразитявания не опровергават свидетелските показания, тъй като в тях не е съдържащи данни за липса на вредители след извършване на дейността.

Установените факти следва да се определят, като уронващи човешкото достойнство, което предполага наличието на увреждане на ищеца, като последица от неблагоприятната жизнена среда.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са причинени виновно от тях. За да се приеме, че административният орган е изпълнил задълженията си е необходимо, в резултат на извършеното обезпаразитяване, в помещенията на затворите да няма вредители.

При това положение, правилото на чл. 284, ал. 5, във връзка с ал. 1 ЗИНЗС налага да се приеме, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се в описаните в исковата молба негативни психически състояния. Така, съгласно чл. 52 от Закона за задълженията и договорите, обезщетението за неимуществените вреди се присъжда от съда по справедливост, като неговият размер зависи от степента и характера на вредите и от продължителността на периода, през който са били претърпени.

С оглед характера на претърпените вреди – причинени страдания от поставянето на ищеца в неблагоприятни битови условия и периода, през който е търпял неприемливите условия в Затвора-С. и Затвора-В. за периода 02.08.2013 – 20.02.2023 година, според настоящия състав, обезщетението, което е най-справедливо да се присъди е в размер на 17 460 лева (3 492 дни x 5 лева), при съобразяване на размера на присъжданите обезщетения от съдилищата при идентични случаи, с преценката, че нарушението е за лоши условия – наличие на хлебарки и дървеници в помещенията на Затвора-С. и Затвора-В., преживените страдания и продължителността на периода, през който са търпяни.

Преценката за погасяване на иска, поради изтичане на срока по 110 от Закона за задълженията е материалноправна и се прави при установяване на основателност на предявения иск.

Преценката на първоинстанционния съд, основана на даденото в т. 4 на Тълкувателно решение № 3/22.04.2004 година, постановено по тълк.д. № 3/2004 година на Общото събрание на съдиите от Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд на Република България, задължително тълкуване кой е началният момент на погасителната давност при иски за обезщетяване на вреди от незаконни бездействия на административни органи, че искът не е погасен по давност, е правилна. Бездействието на административните органи при Затвора-С. е

преустановено с преместването на ищеца в Затвора-С. – 14.04.2018 година. Нарушението на административните органи в Затвора-В. не е преустановено към момента на предявяване на иска.

С оглед на горното проверяваното решение следва да се отмени за разликата от 10 240 до 17 460 лева, като на ищеца следва да се присъди допълнително сумата от 7 220 лева.

На адвокат Ю. следва да се присъдят разноски по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата в размер на 1 501,40 лева за първата инстанция (разноски 1 971,40 лева-разноски x уважена част-17 460 лева : претенция-30 000 лева=1 971,40 лева – 470 лева-присъдени от първата инстанция).

На жалбоподателя И. следва да се присъдят направените пред настоящата инстанцията съдебно-деловодни разноски в размер на 4,57 лева, съобразно уважената част (разноски-12,50 лева x уважена част-7220 лева : претенция-19 760 лева).

На адвокат Ю. следва да се присъди адвокатско възнаграждение за настоящата инстанция по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата в размер на 373,42 лева, съобразно уважената част (разноски-1 022 лева, възнаграждение по чл. 8, ал.1, вр. чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения x уважена част-7220 лева : претенция-19 760 лева).

На ответника не се присъждат разноски, арг. чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС.

Мотивиран от изложеното, Административен съд – София-град, XXI тричленен състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 7953/18.12.2023 година, постановено по адм. дело № 3217/2023 година по описа на Административен съд – София-град в частта, с която Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. е осъдена да заплати на Д. О. И., ЕГН [ЕГН] от Затвора-В., обезщетение за претърпени неимуществени вреди, настъпили в резултат на бездействие на органи по изпълнение на наказанията от Затвора-С. за периода 02.08.2013 – 13.04.2018 и Затвора-В. за периода 14.04.2018 – 20.02.2023 година, да изпълнят задължението по чл. 3, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, в резултат на което лишеният от свобода И. е изтърпявал наказание в помещения, в които е имало хлебарки и дървеници, за разликата от 10 240 (десет хиляди двеста и четиридесет) лева до 17 460 (седемнадесет хиляди четиристотин и шестдесет) лева, КАТО ВМЕСТО НЕГО ПОСТАНОВЯВА :

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. ДА ЗАПЛАТИ НА Д. О. И., ЕГН [ЕГН] от Затвора-В. сумата 7 220 (седем хиляди двеста и двадесет) лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, настъпили в резултат на бездействие на органи по изпълнение на наказанията от Затвора-С. за периода 02.08.2013 – 13.04.2018 и Затвора-В. за периода 14.04.2018 – 20.02.2023 година, да изпълнят задължението по чл. 3, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, в резултат на което лишеният от свобода И. е изтърпявал наказание в помещения, в които е имало хлебарки и дървеници, ведно със законната лихва от 21.02.2023 година до окончателното погасяване на задължението.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. ДА ЗАПЛАТИ НА адвокат И. В. Ю. от Адвокатска колегия-С., с адрес : [населено място], ул. „П. № 9, вх. Б, ет. 4, ап. 12 сумата от 1 501,40 (хиляда петстотин и един и 0,40) лева,

представляваща адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата. ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 7953/18.12.2023 година, постановено по адм. дело № 3217/2023 година по описа на Административен съд – София-град в частта, с което Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. е осъдена да заплати на Д. О. И., ЕГН [ЕГН] от Затвора-В., обезщетение за претърпени неимуществени вреди, настъпили в резултат на бездействие на органи по изпълнение на наказанията от Затвора-С. за периода 02.08.2013 – 13.04.2018 и Затвора-В. за периода 14.04.2018 – 20.02.2023 година, да изпълнят задължението по чл. 3, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, в резултат на което лишеният от свобода И. е изтърпявал наказание в помещения, в които е имало хлебарки и дървеници, в размер на 10 240 (десет хиляди двеста и четиридесет) лева, ведно със законната лихва от 21.02.2023 година до окончателното погасяване на задължението и Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. е осъдена да заплати на адвокат И. В. Ю. от Адвокатска колегия-С. сумата от 470 (четирисотин и седемдесет) лева, представляваща адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата. **ОСЪЖДА** Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. **ДА ЗАПЛАТИ НА** Д. О. И., ЕГН [ЕГН] от Затвора-В. сумата 4,57 (четири и 0,57) **лева**, представляваща съдебно-деловодни разноски.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – С. **ДА ЗАПЛАТИ НА** адвокат И. В. Ю. от Адвокатска колегия-С., с адрес : [населено място], ул. „П. № 9, вх. Б, ет. 4, ап. 12 сумата от **1 022** (хиляда и двадесет и два) **лева**, представляваща адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ

:

1.

2.